

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

СТЕПАНОВА ТЕТЯНА В'ЯЧЕСЛАВІВНА

**ТАРАС ШЕВЧЕНКО ЯК ІНТЕРТЕКСТ У ТВОРЧОСТІ ЛІНИ
КОСТЕНКО ТА ДМИТРА ПАВЛИЧКА**

035.01 українська мова та література

Автореферат

дипломної роботи на здобуття академічного ступеня
магістра філології

Миколаїв – 2021

Робота виконана на кафедрі української філології та міжкультурної комунікації Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Науковий керівник: доктор філологічних наук, професор

Даниленко Ірина Іванівна

Чорноморський національний університет

імені Петра Могили

професор кафедри української філології

та міжкультурної комунікації

danir2512@gmail.com

Рецензент:

Запорожець Галина Вікторівна

доцент кафедри англійської філології

Інституту філології ЧНУ імені Петра Могили

кандидат педагогічних наук, доцент

halyna.zaporozhets@chnu.edu.ua

Захист відбудеться 25 лютого 2021 року о 10⁰⁰ годині в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.

Автореферат підготовано 16 лютого 2021 р.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

У кожної нації є свій духовний поводитир. У поляків це А. Міцкевич, у росіян О. Пушкін, в англійців Дж. Байрон. Для України Тарас Григорович Шевченко. Оскільки українці довго йшли до своєї державності, то творчість таких геніїв була неналежно оцінена, інтерпретована на вигідний чужій владі лад. І тільки на перший погляд може здатись, що всі твори Кобзаря вже розібрані по рядочку, але насправді треба ще багато наново відкривати, переосмислити і познайомити світ з нашим, українським Шевченком – не селянським поетом, а генієм-інтелігентом, що заклав дужі підвалини національної свідомості українців.

Головне завдання сучасних літературознавців полягає в тому, щоб подивитися на творчість Тараса Григоровича з різних кутів, змінити стереотипи сприйняття його творів в Україні і відкрити Шевченка для світу знову. Такі спроби вже зробили О. Забужко (міфологічна інтерпретація), В. Яременко (історіософський аналіз), О. Яковина (образ Богородиці), О. Гордієнко (образи західноєвропейської драматургії іу поемах Шевченка), Т. Бовсунівська (біблійний паралелізм), Л. Плющ, О. Сирцова (Т. Г. Шевченко як релігійний мислитель), Г. Клочек (сучасна інтерпретація поезії Шевченка в школі). Одне з найповніших досліджень біографії Кобзаря зробив П. Зайцев. Також цим питанням займались І. Дзюба, С. Цвілюк, Г. Грабович, Ю. Івакін, І. Айзеншток, Ю. Ковтун. Не кажучи вже про дослідження визнаних класиків літературної критики: І. Франка, В. Щурата, М. Драгоманова, С. Єфремова. Багато досліджень генія Шевченка не тільки як поета, а й художника, фольклориста, знавця біблійних текстів, і навіть співака.

Обсяг Шевченкіани (книги, статті, розвідки різними мовами світу) дуже великий і постійно поповнюється. Різні політичні обставини, нові літературні течії намагалися привласнити Кобзаря, прочитати його на свій лад.

Термін "інтертекстуальність" має автора та дату народження. Його запропонувала Юлія Крістева у 1969 році у своїй першій книзі. Серед теоретиків, які стояли на зародженні методологічних основ вивчення

інтертекстуальності, варто згадати М. Бахтіна. Саме роботи цих авторів стали теоретичною основою для нашого дослідження. Також важливий внесок у теорію інтертекстуальності зробили І. Смірнов, М. Ткачук, Річард Ніх, М. Гресс, Барт, Ж. Женнет.

Категорія інтертекстуальності знайшла своїх прихильників серед зарубіжних теоретиків (Річард Ніцше, Манфред Пфістер, Ульріх Бройх та ін.). Ця категорія недостатньо вивчена в українському та російському літературознавстві.

До сучасних українських дослідників інтертекстуальності належать Л. Білоус, М. Ігнатенко, М. Ізбенко, Н. Корабльова, В. Просалова, П. Рихла, Л. Сокол, М. Шаповал.

Об'єктом нашого дослідження є Шевченко як інтертекст у поезії Ліни Костенко і Дмитра Павличка. При цьому інтертекст розуміється у постмодерністській паралигмі, себто достатньо широко: і як Шевченкова біографія, і як його письменницький доробок.

Предмет дослідження – особливості творчого відгуку на Шевченковий дискурс, що репрезентований у поезії Л. Костенко і Д. Павличка.

Мета роботи – з'ясувати актуальність Шевченкового дискурсу для сучасного письменства шляхом вивчення інтертекстуальних зав'язків між ним і поетичним доробком вітчизняних класиків ХХ ст. – Ліни Костенко і Дмитра Павличка.

Завданнями роботи є:

- визначити інтертекстуальність як об'єкт літературознавства;
- дослідити міжтекстові зв'язки і стратегії оновлення поетичної парадигми у творчості поетів-шістдесятників Л. Костенко та Д. Павличка;
- визначити місце, тип, джерела, семантику та функції Шевченкового дискурсу у поезії Л. Костенко та Д. Павличка;
- розглянути життя і творчість Ліни Костенко та Дмитра Павличка.

Методологія дослідження. Було застосовано комплексний підхід до вивчення матеріалу дослідження з використанням таких методів, як: описовий,

біографічний, інтертекстуальний, порівняльно-історичний, порівняльно-типологічний метод, частково – принципи і підходи гендерної критики.

Наукова новизна дослідження полягає в спробі виокремити семантичні поля лексем-перцептивів, що відображають особливості їхньої лексико-семантичної деривації в художньому мовленні та моделі їхньої репрезентації, а також у відображенні семантичного поля у панорамному вигляді (із врахуванням міжзонної взаємодії).

Теоретичне значення. Дослідження дозволяє поглибити теоретичне осмислення сутності лексем-перцептивів як одиниць на позначення ознак сприйняття, досягнути специфіку їхньої семантики та прагматики, а відтак відстежити особливості їхнього функціонування в мові в напрямку прояву національного характеру та ментальності в цих мовних одиницях.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані на філологічних факультетах під час викладання курсу сучасної української літературної мови, зокрема розділу «Лексикологія», психолінгвістики, курсу «Загального мовознавства».

Структура роботи: робота складається зі списку використаних джерел на 47 позицій, вступу, трьох розділів. Загальний обсяг роботи – 83 сторінки, з них 77 сторінок основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, сформульовано його мету та завдання, окреслено об'єкт і предмет кваліфікаційного пошуку, визначено матеріал дослідження, розкрито його наукову новизну, висвітлено теоретичне та практичне значення роботи.

У **першому розділі** «Інтертекстуальність як об'єкт дослідження літературознавства» здійснено аналітичний огляд теоретичних основ інтертекстуальності. Досліджено етапи формування поняття, розглянуто різні теорії впливу текстів один на одного. Визначення понять та формування власного погляду на проблему, обґрунтування методів обраних для проведення дослідження.

Теоретична частина дослідження дозволила сформувати погляд на інтертекстуальність як явище в літературознавстві, в основу якого кладеться методика зіставлення текстів, та методів їх впливу одне на одного.

Текстологічний аналіз твору, заснований на інтертекстуальному підході, включає різні рівні та прийоми. Це може бути перекодування, яке проявляється зв'язком одного тексту з іншим, цитуванням, плагіатом, алюзіями, іноді це стосується сюжету, композиції, художніх елементів, які взяті з «авторитетної літературної моделі».

Інтертекстуальність як універсальна проблема випромінює безліч різних рівнів досліджуваного тексту, підходів до нього, таких як генеалогія (жанровий рівень), структурна цілісність як єдність форми та змісту, фольклорні мотиви тексту, взаємодія та взаємне перетинання різних тем, проблем, ідей, персонажів, шляхів, типологічні результати, свідомі запозичення тощо. Інтертекстуальність пов'язана з інтерпретацією, історичною поетикою, з історико-літературним процесом.

Таким чином, поняття інтертекстуальності зрештою пов'язане з «смертю» окремого тексту, який розчиняється в явних або прихованих цитатах. Нарешті, "смерть" читача, свідомість якого "цитується", і настільки ж нестабільною та непевною, як і неможливо знайти джерела цитат, що складають його свідомість.

Феномен інтертекстуальності з'являється у різних виразах, серед яких найважливіші: 1) взаємозв'язок між різними частинами або рівнями в тексті твору; 2) будь-яке розміщення в цьому тексті інших тверджень, що передують цьому тексту: цитата, натяк, пародія, перефразування, суперечка, заперечення, колаж; 3) імітація твору або його фрагментів у формах чи стилях висловлення для вираження природи діалектів, функціональних стилів, стилів письма тощо; 4) положення твору в певному класі творів, що визначається однаковим морфологічним станом; 5) взаємозв'язок цього твору з текстами, що виникли внаслідок його появи; 6) міжтекстовий зв'язок - між словесними текстами (особливо літературними) та текстами, що представляють іншу знакову

систему: наприклад, літературні твори поєднуються з живописом та музикою - і навпаки; адаптація фільмів в оповідно-літературній галузі тощо.

Концепція інтертекстуального подання повинна бути окреслена більш докладно та широко, щоб вона могла включати принаймні три різні типи текстових показників дедукції. По-перше, різні типи припущень - логіко-семантичні, екзистенційні, прагматичні, а також супутні форми загальноприйнятих наслідків. По-друге, різні прояви виявлення аномалій тексту - це граматичні, семантичні, прагматичні та літературні, а також ті, в яких порушуються загальні «розмовні принципи» та принципи вузьких особливостей, таких як літературні норми та традиції. По-третє, різні атрибути (одиначні, жанрові) - різновид перешкод, що походять від мовних сигналів. І це показує, що цей текст або його фрагмент належить до певного контексту: інших творів та типів дискурсу, стилів, жанрів та умов, що з'являються у всесвіті історії.

У другому розділі «Життя і творчість Ліни Костенко та Дмитра Павличка» розглянуто та описано вплив життєвих обставин на формування поетів та форм їх світосприйняття.

Автор як поняття та літературна постать є естетичною категорією. Він реалізується в мовленні, де виступає як особистість, яка характеризується психологічно, соціально, естетично і є джерелом і формувачем виразу. Біографія Ліни Костенко є основним джерелом її творчості. Життєві обставини, пережиті ситуації, почуття, емоції, накопичені роками в пам'яті, згодом фіксуються у поетичних рядках.

Образ автора у творі не відповідає біографії поета. Хоча на думку прихильників біографічного методу в літературних науках, біографії письменника, його особистість, побут, звичаї, моральне та навіть побутове середовище, деталі повсякденного життя є найбільш надійним джерелом інтерпретації його творів, які тематично та стилістично визначають біографію автора.

Шлях наукового осмислення поетичного простору творчості Ліни Костенко з точки зору низки остаточних міркувань та узагальнень, можливості зустрічних пропозицій та дотичних підходів не претендує на максимальну вичерпаність та завершеність. Тому що це насправді неможливо, враховуючи унікальність кожного художнього явища, особливо в галузі поезії Ліни Костенко, яка заслуговує на чесну повагу та неспекулятивну довіру, а при публікації теми виникає безліч інтерпретаційних променів, незліченна кількість пробуджених асоціацій, порівнянь, опозицій. Критично-теоретичний обсяг у дослідженні феномену творчості Ліни Костенко є безперечним.

Одним із конкретних прикладів є публіцистична та літературно-критична праця Дмитра Павличка. Його книги "Шосе слова" (1977), "Над глибинами" (1983), "Біля мужнього світла" (1988), "Українська національна ідея" (2004) - збірники різних публіцистичних творів, включаючи виступи, літературні портрети, замальовки, спогади, статті, огляди, інтерв'ю тощо. Їх органічним ідейним доповненням є виступи, виступи, огляди, огляди, опубліковані в пресі в різні періоди творчої подорожі.

Збірники літературно-критичних статей Д. Павличка, виступи в пресі свідчать про поєднання таланту поета, публіциста і критика. Це талановитий публіцист із високорозвиненим естетичним почуттям, з тонким розумінням форми журналістського мовлення, з розвиненими журналістськими навичками, які завжди супроводжують його творчі роботи.

Д. Павличко не вдається до широкого зображення життєвого та творчого шляху письменника, до всебічного аналізу художніх творів. Його найбільше цікавить темперамент художників, обставини, що зіграли вирішальну роль у формуванні їхнього характеру, спосіб письма, уподобання, естетичні погляди, які формують головним чином характер художньої творчості кожного художника.

У третьому розділі «Джерела, семантика, та функції інтертексту Т. Шевченка в поезії Ліни Костенко та Дмитра Павличка» аналізується

поетичний доробок Ліни Костенко та Дмитра Павличка, вияв шевченкової інтертекстуальності у ньому.

Вже в дебютній збірці Ліни Костенко «Промені землі» були замальовані основні ліричні мотиви, яким поетеса залишилась вірним донині - історія, кохання, традиція, поетичне слово. Цей масштаб сформувався під впливом досвіду та ідей іншого характеру, але в той же час тих, що становлять міцну основу для художньої індивідуальності. Тут можна знайти громадянські настрої, гостру стурбованість байдужістю світу, вразливість тонкої людської натури, епічне переживання історії, схильність до іронії, зацікавлення фольклором, відчуття гармонії зі світом, пов'язаної в поетеси з постаттю освіченого мандрівного мудреця Григорія Сковороди, а також вплив філософії дзен (один з напрямів східної філософії).

У вірші Л. Костенко “Заворожи мені, волхве...”, уміщеному до збірки “Вибране” (1989), виразний антитоталітарний мотив, підсилений ідеєю відповідальності перед пам'яттю поета. У вірші І. Драча “Виклик”, яким відкривається видання його документальної драми “Гора” (1997), переважає намагання деіконізувати Шевченка, “оживити” й “олюднити” його образ. У поемі “Дорога до Шевченка”, датованій 1980 – 1992, а опублікованій 2009 р., Д. Павличко створює морально-дидактичну історію з елементами містики: одужання після відвідин Чернечої гори, символічність прощі до Тараса, звиродніння та зросійщення сучасної молоді.

Характеризуючи еволюцію поетеси на площині вірша, змін у поезиці, Микола Ільницький відзначає поступове ускладнення внутрішнього світу її ліричного "я" і ліричного героя. Цей процес він окреслює як "шлях від парадоксу до драматизму". Драматизму внутрішньої діалектики, який є основним нервом творчості Ліни Костенко, твердить критик і додає: "Ця діалектика має свою логіку, яка веде від раціоналістичних антитез до досягнення складності життя, суперечливості художнього пізнання, хоч не раз доводиться заперечувати себе саму". Протилежності можуть зберігати власну суверенність і навіть співтворити з правдою, якщо вони не протистоять фундаментальним

основам життя і не будують світу за згори апріорно прийнятою тезою, яка завжди буде невиваженістю, податливою на історичну і психологічну фальш.

Головною особливістю інтертекстуального контексту, що фігурує у творчості Ліни Костенко, є прагнення познайомити українську культуру із широким світом та водночас - довести світові свою національну ідентичність. Художнє мислення поета характеризується поєднанням приватного та загальнолюдського, тісним зв'язком між історичною та родовою пам'яттю (красномовний живопис із ранньої поеми «Візьми мене, дорогий»: «Навіть плаваючі квіти мають коріння в землі»). Слід ще раз підкреслити характерні риси поезії Ліни Костенко як явища постмодернізму (М. Наєнко): інтертекстуальність як конститутивна ознака поетичного мислення; особлива увага приділяється культивованому, писемному слову, сприйняттю історії, особливо через призму матеріальної та духовної культури.

Історіософське, по суті художнє мислення Ліни Костенкової передбачає вільну операцію з історичними аналогіями, які дають змогу глибше пізнати приховані причини цих складних і суперечливих процесів, що відбуваються в сучасному авторі реальності; колосальне усвідомлення історії світової літератури дає можливість вести проникливий емоційний діалог з художниками минулого, психологічно точно представляти проблему художника і суспільства, художника та уряду.

Про Ліну Костенко неодноразово говорили як про майстриню прихованого тексту. Цитований вірш «Люблю чернігівську дорогу», як і поетична замальовка «В маєтку гетьмана Івана Сулими», є якраз блискучим прикладом художнього висловлювання, що характеризується смисловою двошаровістю, містить приховані смисли, які можуть бути зчитані уважним реципієнтом. У своїй творчості авторка послідовно протиставляє гармонійне світосприйняття «природної людини» фрагментованому, підпорядкованому технізації життю сучасника («Ластівки тікають із Європи», «Мені відкрилась істина печальна», «Ще назва є, а річки вже немає»); наголошує на необхідності цілісного світосприйняття.

Однією з великих заслуг Т. Шевченка перед людством є возвеличення матері. Д. Павличко звертає на це увагу, підкреслюючи, що шевченківські героїні з «Катерини», «Наймички», «Марії» «обдаровані зовнішньою і внутрішньою красою, справжні аристократки духу, дарма, що всі вони походять з найнижчих соціальних верств» [2, с. 60]. А поема «Марія» – якісно нове слово про матір, створене тоді, коли Т. Шевченко «в стражданні від любові й ненависті до людини, спотвореної «панською ласкою», шукав прикладу ідейної непохитності, незабрудненості людських чеснот» [2, с. 64]. Образ Марії дивує і захоплює гармонією звичайного та ідейного зв'язку між матір'ю і сином, героїзмом матері, що схиляється перед стражданнями сина і зміцнює серце своє проповідництвом його ідей. Це чи не «найбільша перемога шевченківського доброго, людинолюбчого, пророцького генія» [2, с. 64].

Постать Т. Шевченка висвічує ясну дорогу і Д. Павличку, і багатьом українським письменникам, творчість яких він досліджував, – І. Франку, Лесі Українці, О. Кобилянській, В. Стефанику, А. Малишкові, В. Чумаку, П. Тичині, Б.-І. Антоничу, В. Симоненку та ін.

ВИСНОВКИ

Інтертекстуальність - це специфічний вимір існування сучасної літератури, оскільки функціонування художнього твору відбувається в системі культури, де «хтось уже все сказав». У гуманітарних науках ХХ - початку ХХІ можна поділити на два провідних підходи до концепції інтертекстуальності - широкий, співвіднесений з постструктуралістськими теоріями (Ю. Крістева, Р. Барт та ін.) Та вузький (Дж. Женнет, Н. Фатеева та ін.). Перший підхід розкриває найближчі можливі зв'язки з теорією діалогу М. Бахтіна, згідно з якою інструкції щодо встановлення діалогових відносин вставляються в самі основи людської культури. Ця теорія базується на ідеї висловлювання як одиниці мовного спілкування, яке завжди характеризується лише частковим завершенням, а тому вимагає певної відповіді.

Думки М. Бахтіна, переосмислені в постструктуралістський ключ Ю. Крістевою, вкорінені в постулаті про повну текстуфікацію людської свідомості та культури. Отже, згідно з першим підходом, усі можливі посилання на певні культурні факти належать до сфери інтертекстуального контексту. Згідно з другим (вузьким) підходом, доречно говорити про інтертекстуальний контекст лише там, де текст містить явні посилання на інші тексти. Концепція Жаннета залишається однією з найбільш авторитетних класифікацій випадків інтертекстуальності, хоча відомі й інші підходи до узагальнення інтертекстуальних відносин. У нашому дослідженні ми намагаємось поєднати найбільш продуктивні аспекти обох підходів, оскільки жодна класифікація інтертекстуальних відносин не є вичерпною.

Творчість поетів 1960-х характеризується особливими діалогічними контекстами, які обдарована когорта будує на попередній культурній традиції не лише національної, а й світової. Сама концепція шістдесятників, точніше її хронологічні та стилістичні межі, є досить дискусійною. Отже, поет старшого покоління належить до шістдесятих, що було наприкінці 50-х - на початку 60-х років ХХ століття. Вони переживають новий творчий підйом (М. Рильський, О. Гончар) або митці, які хронологічно належать до наступного творчого покоління, але за певними світоглядами близькі до шістдесятих років, інтелектуалізму художнього мислення (В. Стус). Межі 1960-х доцільно визначити на основі провідних художніх настанов та принципів письма, властивих цьому надзвичайно різноманітному літературному поколінню (М. Наєнко). До таких художніх особливостей належать глибоко національний характер художнього мислення, гуманістичний пафос (увага до простої людини, цінність якої відстоюється на відміну від характеристик соціалістичного реалізму, прославлення мас, колективних інтересів); домінування естетичного фактора у створенні художнього образу дійсності. Зрозуміло, що ці характеристики зближують континентальні 1960-ті роки з художниками діаспори, особливо з нью-йоркською групою, хоча вони творять у принципово іншому соціально-культурному контексті. Якщо "нью-йоркці"

здійснюють свої творчі пошуки в контексті західного постмодернізму, діяльність 60-х років у галузі соціалістичного реалізму розвивається.

Однак поезія та проза цих авторів означають відхід від меж соцреалізму, розхитування його канонів навіть шляхом введення українського слова у простір світової культури. Неперервність національних культурних традицій має особливе значення. Літературну творчість 1960-х років у багатьох випадках можна трактувати як реалізацію творчого потенціалу митців "відродженого розстрілу" з властивою їм апеляцією до художнього експериментування, інтелектуалізму, естетизації художнього образу світу.

Поезія Ліни Костенкової повністю розкриває ці особливості світогляду та принципи творчості. Увага до повсякденних життєвих проявів, що ведуть до антропологічних узагальнень, елементи історизму та інтелектуалізму, що містяться в його текстах та ліричних епосах, отримують естетичну реалізацію шляхом введення інтертексту, який стає специфічним способом розуміння людського досвіду. «Позаземні» тести набувають нової інтерпретації, широкої інтерпретації у творчості Ліни Костенко, оскільки вони не обмежуються лише літературними творами, а й іншими видами мистецтва і є живими імітаціями фольклорних форм, психологічними замальовками, розкритими темами минулого, сьогодення та майбутнього.

Д. Павличко дав власну глибинну інтерпретацію титану української духовності, поставив його у найгостріший зв'язок із сучасною духовною потребою, спрямував пучок своєї думки до нашого часу та до нас самих. Д. Павличко розглядає духовну спадщину Кобзаря діалектично, стосовно сучасного етапу літератури та ролі митця у національному та світовому літературному процесі.

Анотація

на кваліфікаційну роботу
на здобуття академічного ступеня магістра

Тема: Тарас Шевченко як інтертекст у творчості Ліни Костенко та Дмитра Павличка

Автор: Степанова Тетяна В'ячеславівна

Науковий керівник: доктор філологічних наук, професор Даниленко Ірина Іванівна

Захищена “___” _____ 20__ р.

Короткий зміст праці:

У роботі розглянуто поняття інтертекстуальності, метатексту - різні погляди на це поняття у різні проміжки часу. Розглянуто та досліджено роботи багатьох науковців, що працювали у цій галузі. При цьому інтертекст розуміється у постмодерністській парадигмі, себто достатньо широко: і як Шевченкова біографія, і як його письменницький доробок.

Досліджено вплив постаті та творчості Тараса Шевченка на творчий доробок Ліни Костенко та Дмитра Павличка. Особливості вияву Шевченківських мотивів у їх поезії. Також розглянуто особливості сприйняття життєвого шляху та творчості Тараса Шевченка з погляду гендерних відмінностей сприйняття. Дослідження суто жіночого сприйняття, яке простежується в творах Ліни Костенко.

Дмитро Павличко ж по-чоловічому інтерпретував вплив Шевченка, осмислював жіночі образи в його творах, зокрема образ матері, як ідеальної жінки, обдарованої зовнішньою і внутрішньою красою, справжньої аристократки духу, дарма, незважаючи на походження з найнижчих соціальних верств.

Ключові слова: інтертекстуальність, метатекст, Ліна Костенко, Дмитро Павличко, Тарас Шевченко.

SUMMARY

The paper considers the concept of intertextuality, metatext - different views on this concept at different intervals. The works of many scientists who have worked in this field are considered and researched. At the same time, the intertext is understood in the postmodernist paradigm, that is, quite broadly: both as Shevchenko's biography and as his literary work. The influence of the figure and work of Taras Shevchenko on the creative work of Lina Kostenko and Dmytro Pavlychko has been studied. Features of the manifestation of Shevchenko's motives in their poetry. Peculiarities of Taras Shevchenko's perception of life and work in terms of gender differences in perception are also considered. A study of purely female perception, which can be traced in the works of Lina Kostenko. Dmytro Pavlychko interpreted Shevchenko's influence in a masculine way, comprehending female images in his works, in particular the image of his mother as an woman ideal , gifted with external and internal beauty, a true aristocrat of spirit, in vain, despite the origin of the lowest social strata.

Key words: *intertextuality, metatext, Lina Kostenko, Dmytro Pavlychko, Taras Shevchenko.*